עליה שם עולה לף למעוט בה לף[1] אם מתו הנעלים דלמיתה אזלא א] ועוד אי במפורשין בפירוש בשעת הקרבה צריך למימר ומאי קמ"ל דשב"ג וא"ת ומאי קס"ד דרב פפא והא מוכחא מדרב חסדא דבעופות כסתומין דמיין והי"ה בבהמה ויש לדוחק לומר דרב פפא ס"ל דרב חסדא [בדותא] וליתא[2] דבבהמה דוכתי [מייתי] לדרב חסדא וס"ל דרב פפא ודאי ס"ל דאפילו אית"ל דעופות כסתומים דמיין ולא ממעטינן להו ממעות היינו משום שאין לנו למעט אלא דבר הדומה למעות דלא חזו להקרבה כגון ג] לפרים דלא חזו לנזיר להקרבה אבל עופות דחזו לנופייהו להקרבה אין למעטן מהלכה שנתפרש במעות סתומין יפלו לנדבה והוא הדין דולאי סתומין הוו ג] מעלו[3] לנדבה ומשני ליה רב שימי וא"ל ולקח ועשה אמר רחמנא בלקיחת[4] בעלים אומר כן[5] כלומר ואם לא פירשו הבעלים בשעת הלקיחה הוו כסתומין והוא הדין דרב הונא דאמר ד] בבהמות דהוו כסתומין[6] לפי שאינו מומים מגוף הטוריס הי חטאת והי עולה וכן כשהפרים שלשה פרים אין מוכיח מגוף הבהמות כלום הי חטאת והי עולה הילכך נוכל לומר דהוו כסתומין לגמרי אבל הכא במתני' דרשב"ג דקתני הביא שלש בהמות הרלוויות דמוכיח מגוף הבהמה הי לחטאת והי לעולה והי לשלמים דכשהא לחטאת שחטאת בא נקבה וליכא למימר דתקרב עולה שהעולה בא זכר דהיינו כבש וכן איל מפורש ה] בפסחים[7] להדיא דקרב שלמים וכן כשהא לחטאת וכן כשא לעולה הילכך כמפורשין דמו דאין מפורש גדול מזה אבל ג' פרים כסתומין דמיין ולא נאמר אי ג' פרים הוו כסתומים ה"ג הוו כסתומין [כך] סברי[8] המקשה: **מתיב** רב ד] הונא. אמרת בעלת מום כסתומים דמיא לר"ל דאמר לעיל הכי פריך והתניא כילד האים מגלח לנזירות אביו ה"ג זמן שאביו היה נזיר והפרים מעות לנזירותו פירוש סתומין ומת ואמר הבן הריני נזיר ע"מ שאני מגלח על מעות אבי ו] דהוא שמגלח על מעות אביו פירוש אע"ג דלקמן מייתינן דאם אביו הפרים מעות לחטאתו שאכל חלב ומת ונתחייב הבן גם הוא חטאת חלב אינו מביא חטאתו ממעות שהפרים אביו חטאת ה"ג[9] הלכה היא בנזיר שמגלח על מעות שהפרים אביו לנזירותו ודוקא שלא נדר הבן בחיי אביו כדמסיק והולך אבל נדר בחיי אביו לא כדקתני אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפרים אביו מעות פירוש בסתמא ומת ואמר הבן הריני מגלח על מעות אבי אינו מגלח עליהם אלא יפלו לנדבה דכך היא הלכה ואית ספרים דגרסי איפכא וגירסא זו עיקר: **היתה** לו בהמה **מופרשת** [**חטאת**] **תמות עולה תקרב עולה ושלמים תקרב שלמים מאי לאו אפילו** בהמה בעלת מום. כלומר מאי לאו אפי' הפרים אביו שלש בהמות בעלי מום ומת דניתן להן דין מפורשות בתערובת יתומו[10] ולא ניתן להם דין מעות סתומין לפדותם ולהביא בדמיהן נדבה דבעלי מום [כמפורשין דמין]: **לא** תמימה. כלומר לא משכחת דין מפורשת אלא בבהמה תמימה אבל בעלת מום כסתומין דמיין בעורבין[11]: **מאי אירא דתני מעות כו'**. [אמאי נקט בריאה מעות ה"ל למיתני בריאה היתה לו בהמה בעלת מום דהכי הוי שפיר טפי למיתני דין סתומים ומפורשים הכל בבהמה] וא"ת ואמאי לא פריך ממתני' דקתני מעות סתומין יפלו לנדבה ואי בהמה בעלת מום כמעות סתומין ליתני בהמה בעלת מום וי"ל דמבריתא פריך שפיר דמשמע דכולה ברייתא בסתומין ז] מייתי וא"כ ליתני כולה בבהמה וליפלוג וליתני בדידה הכל בין בעלת מום בין תמימה אבל במתני' קתני מעות מפורשין להכי קתני בתר הכי מעות סתומין ומחלק הכל במעות להכי ליכא למיפרך ליתני בהמה בעלת מום דהוי כסתומין[12] במקום [מעות]: **מתיב** רבא קרבנו. בפרשת ח] אם נשיא יחטא ושלשה קרבנות[13] כתיבי חד בנשיא וחד בכהנים וחד בעמיה: **ואינו** יוצא בקרבן אביו. ל"ע דמה אינטריך קרא הא ודאי דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא ומאי הא' דקאמר נמי בתר הכי אבל יולא הוא בקרבן אביו שהפרים מן הקלה על הקלה וכו':

שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות. כדאמרינן בשילהי פירקין שאינו מגלח על ט] אביו כי אם על מעות סתומין דלא הוכר בלשון המשנה אלא מעות סתומים דהלכה נשנית במעות סתומין דוקא י] היה מדקדק הר"ם דאמר בפ"ק דזבחים (דף ט:) חטאת חלב שנחטו לשם חטאת דם כשרה והכא אמר דלא כיפר ויש לחלק דהתם מיירי שלא היה חייב שחיטה כי אם חטאת חלב ולכך עדיף אבל הכא שנתחייב שחיטה הוי עקירה יותר ועוד יש לומר דולאי לענין להתכפר בו בשביל חטאת חלב שהיתה עומדת לכך ליכא מאן דאמר כשרה אבל הכא איירי להתכפר בו משום חטאת דם שרוצה לעוקרו ממה שהיה מתחילה לכך לא כיפר:

ה"ג אבל יוצא במעות שכן מגלח על מעות אביו. ולע"ג שהמעות היו מפורשים לחטאת אביו והא"ג אינו מגלח על מעות של אביו מ"מ כיון דשמש דוכתא מגלח על מעות אביו: יא) **אבל** יוצא בקרבן שהפריש לעצמו. לעבירה זו ויבילנו לעבירה אחרת: **ת"ל** קרבנו על **חטאתו.** בפרשת אם נפש חטאה וגו' והביא קרבנו שעירת עזים על חטאתו ואע"פ שדרשנו כבר שלשה קרבנות[13] עתה בא לדרוש על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם יב)חטאת[14] ואפי' אדם אחד: **יכול** לא יצא. כשמפרש במזיד בהמה המפורשת יג)לעבודה זו ומקריבה לחטאת[15] אחר: שהרי

מי מצית אמרת הדין דחטאת תקרב עולה הכא נקבה הכא זכר מתיב רב המנונא ומי אמרינן בהמה בעלת מום כסתומה דמיא ת"ש [6]כיצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו בזמן שהיה (6) הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אבא (6) היו לו מעות סתומות יפלו לנדבה היתה לו בהמה מופרשת חטאת תמות עולה תקרב עולה ושלמים יקרבו שלמים מאי לאו אפי' בעלת מום לא תמימה אבל בעלת מום כסתומה דמיא מאי איריא מעות לימא היתה לו בהמה בעלת מום יפלו לנדבה הכי נמי בעלת מום למאי קדישא לדמי דמי היינו מעות מתיב רבא [1]קרבנו בקרבנו הוא יוצא ואינו יוצא בקרבן אביו יכול לא יצא בקרבן אביו שהפריש מן הקלה על הקלה אבל יוצא בקרבן שהפריש אביו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה ת"ל [2]קרבנו קרבנו [א]בקרבנו[3] הוא יוצא ואינו יוצא בקרבנו של אביו יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה שהפריש אפי' מן הקלה על הקלה מן החמורה על החמורה שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות אבל יוצא במעות שהפריש אביו אפי' מן החמורה על הקלה או מן הקלה על הקלה על החמורה שהרי אדם מגלח על מעות אביו בנזירות בזמן

יחטא וגו' [3]והביא את קרבנו בקרבנו הוא יולא: **יכול לא** [יצא] **בקרבן אביו שהפרים.** אביו מן עבירה קלה שעבר כגון שבועת העדות ושבועת ביטוי: **על החמורה.** שהכן חטא כגון שאכל חלב ודם או שנתחייב בחייבי מיתות בית דין: **תלמוד לומר.** ואם נפש אחת תחטא והביא (את) קרבנו: **שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות.** כדתנן (לקמן דף ל.) מי שהיה הוא ואביו נזירין והפרים אביו מעות סתומין כו' מדקאמר מעות ולא אמר בהמה שמע מינה דעל מעות הוא דמגלח ולא על בהמה [3]: בזמן

נדר בחיי אביו לא כדקתני אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפרים אביו מעות פירוש בסתמא ומת ואמר הבן הריני מגלח על מעות אבי אינו מגלח עליהם אלא יפלו לנדבה דכך היא הלכה ואית ספרים דגרסי איפכא וגירסא זו עיקר: **היתה** לו בהמה מופרשת [**חטאת**] **תמות עולה תקרב עולה ושלמים תקרב שלמים מאי לאו אפילו** בהמה בעלת מום. כלומר מאי לאו אפי' הפרים אביו שלש בהמות בעלי מום ומת דניתן להן דין מפורשות בתערובת יתומו[10] ולא ניתן להם דין מעות סתומין לפדותם ולהביא בדמיהן נדבה דבעלי מום [כמפורשין דמין]: **לא** תמימה. כלומר לא משכחת דין מפורשת אלא בבהמה תמימה אבל בעלת מום כסתומין דמיין בעורבין[11]: **מאי אירא דתני מעות כו'**. [אמאי נקט בריאה מעות ה"ל למיתני בריאה היתה לו בהמה בעלת מום דהכי הוי שפיר טפי למיתני דין סתומים ומפורשים הכל בבהמה] וא"ת ואמאי לא פריך ממתני' דקתני מעות סתומין יפלו לנדבה ואי בהמה בעלת מום כמעות סתומין ליתני בהמה בעלת מום וי"ל דמבריתא פריך שפיר דמשמע דכולה ברייתא בסתומין ז] מייתי וא"כ ליתני כולה בבהמה וליפלוג וליתני בדידה הכל בין בעלת מום בין תמימה אבל במתני' קתני מעות מפורשין להכי קתני בתר הכי מעות סתומין ומחלק הכל במעות להכי ליכא למיפרך ליתני בהמה בעלת מום דהוי כסתומין[12] במקום [מעות]: **מתיב** רבא קרבנו. בפרשת ח] אם נשיא יחטא ושלשה קרבנות[13] כתיבי חד בנשיא וחד בכהנים וחד בעמיה: **ואינו** יוצא בקרבן אביו. ל"ע דמה אינטריך קרא הא ודאי דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא ומאי הא' דקאמר נמי בתר הכי אבל יולא הוא בקרבן אביו שהפרים מן הקלה על הקלה וכו':

שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות. כדאמרינן בשילהי פירקין שאינו מגלח על ט] אביו כי אם על מעות סתומין דלא הוכר בלשון המשנה אלא מעות סתומים דהלכה נשנית במעות סתומין דוקא י] היה מדקדק הר"ם דאמר בפ"ק דזבחים (דף ט:) חטאת חלב שנחטו לשם חטאת דם כשרה והכא אמר דלא כיפר ויש לחלק דהתם מיירי שלא היה חייב שחיטה כי אם חטאת חלב ולכך עדיף אבל הכא שנתחייב שחיטה הוי עקירה יותר ועוד יש לומר דולאי לענין להתכפר בו בשביל חטאת חלב שהיתה עומדת לכך ליכא מאן דאמר כשרה אבל הכא איירי להתכפר בו משום חטאת דם שרוצה לעוקרו ממה שהיה מתחילה לכך לא כיפר:

ה"ג אבל יוצא במעות שכן מגלח על מעות אביו. ולע"ג שהמעות היו מפורשים לחטאת אביו והא"ג אינו מגלח על מעות של אביו מ"מ כיון דשמש דוכתא מגלח על מעות אביו: יא) **אבל** יוצא בקרבן שהפריש לעצמו. לעבירה זו ויבילנו לעבירה אחרת: **ת"ל** קרבנו על **חטאתו.** בפרשת אם נפש חטאה וגו' והביא קרבנו שעירת עזים על חטאתו ואע"פ שדרשנו כבר שלשה קרבנות[13] עתה בא לדרוש על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם יב)חטאת[14] ואפי' אדם אחד: **יכול** לא יצא. כשמפרש במזיד בהמה המפורשת יג)לעבודה זו ומקריבה לחטאת[15] אחר: שהרי

מסורת הש"ס

א) תוס' ד"ה (בעמוד הקודם) ואמאי וכו' דלמיתה אזלא. נ"ב ר"ל בהמת חטאת. מ"מ: ב) בא"ד ולא חזו להקרבה כגון פרים כל"ל: ג) בא"ד וה"ה דולאי סתומין הוו מעלו לנדבה. נ"ב עיין מ"מ ותיבת מעלו נמחק ונ"ב יפלו: ד) בא"ד וה"ה דר"ל דאמר בבהמות. תיבת בבהמות נמחק ונ"ב בעופות. מ"מ ויעש"ה ודו"ק: ה) בא"ד וכן אול מפורש בתורה כל"ל והוא בפ' נשא עי' מ"מ: ו) ד"ה מתיב ר"ה וכו' על מעות אבי דהוא. תיבת דהוא נמחק ונ"ב וכו': ז) ד"ה מאי וכו' דלולה ברייתא בסתומין ומפורשים כל"ל: ח) ד"ה שהרי וכו' בעמות סתומים דוקא. נ"ב כאן הס"ד ומן היה מדקדק הר"ם על סוף הדבור שייך לדף כח ע"א בסוף ד"ה שהרי. מ"מ ויעו"ש:

הגהות התוספות

1. ל"ל ושם חטאת אף. 2. בס"א דלעתא. 3. ל"ל ויפלו. 4. ל"ל אי בלקיחת בעליה אי בלקיחת הכן. 5. תיבות אומר כן נמחק. 6. תיבות והוא הדין דרב הונא דאמר בבהמות דהוו כסתומין, נמחק. 7. ל"ל בפסחים. 8. ל"ל דתפסר המקשה. 9. ל"ל שהפרים אביו לחטאת הכא הלכה כו'. 10. ל"ל דיתומו. 11. תיבת בעורבין נלחה ע"פ רש נמחקה. 12. נדל"ל קרבנו. 13. נדל"ל קרבנו. 14. ל"ל חטאו. 15. ל"ל לחטאת.

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פט"ו מהל' פסולי מוקדשין הל"ז ג"ג מהל' שגגות הל' ג ג"ד מהל' תמורה הל"א:

תורה אור השלם

1. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים: ויקרא ד כג
2. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: ויקרא ד כח

מוסף רש"י

האיש מגלח על נזירות אביו. אם נדר אביו בנזירות הפרים קרבנותיו ומת, איה בנו נזיר, הבן מגלח על הפרים אביו (סוטה כב.). ון הקלה על החמורה. ל ילא זה מדלי עבירה קלה, גון נדה וחלב שאין בהן יתת כית דין בבהמה הפרים אביו על עבירה מורה, כגון חלוב שבת בריתות כז:). ת"ל קרבנו. לתא זימני כתיב בני חטאת רבנו, חד בנשיא ותרין ימיל (שם). **על בהמת אביו בנזירות.** שהפרים אביו לנזירותו (שם).

פי' הרא"ש

כא נקבה והכא זכר. לאיתך פי' בשעת הפרשה אי הוקבעו כל א' למה והוא ראוי: ה"ג בזמן היה אביו נזיר והפריש עות סתומים לנזירותו אמר הבן הריני נזיר ע"מ ואגל' על מעות [אבא] ש מגלח על מעות אביו. כל אם היה הוא ואביו ירים והפריש אביו מעות תומים ומת ואמר הבן הריני מגלח על מעות אבא אלו לנדבה. י"ס דגרסי איפכא. אבל גירסא זו עיקר מסתברא למימר דנאמר לכה היכא דתחלת קבלת ירותו היתה על סמך עות אביו. אבל אם בחיי ביו היה נזיר כבר הוזקק הביא קרבנות משלו: יתה לו בהמה מפורשת לין וכו' מאי לאו אפי' עלת מום אם הפריש אביו בהמות בעלי מומין מפורשות דמי. דאי סתום דמי יפדו ויביא דמיהם נדבה אלא ודאי מפורשים דמי ולא חשבי' הו כמפורשי' ונתערב' מוחו כולם. דמסתמא מי כבשה עומדים חטאת ודמי כבש לעולה מי איל לשלמים: א"ה אי איריא מעות כיון חשבת בהמה בע"מ סתומים. מאי איריא דתני רישא מעות ליפלוג ליתני הכל בבהמה וליתני רישא היתה לו בהמה ע"מ יפלו לנדבה. ומשני ין דבע"מ קדושה לדמי יינו מעות. מתיב רבא רבנו בקרבנו וכו' בפ' שר נשיא יחטא כתיב ג' רבנות חד בנשיא וחד הדיוט. אחד בכבשה אחד בשעירה וקמא קא ייש בקרבנו הוא יוצא אינו יוצא בקרבן אביו אם הפריש אביו קרבן על חטאתו ומת והבן היה חייב אותו קרבן עצמו אין הבן יוצא באותו קרבן: מן הקלה חלב ודם ושאר חייבי חטאות שאין חייבין על זדונן סקילה. על החמורה שבת וע"ז וכיוצא בהן שחייבון על זדונן סקילה: תלמוד לומר קרבנו השני דאפי' מן הקלה על הקלה ומן החמורה על החמורה אינו יוצא: שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזי' שאם הפריש בהמות לנזירותו ומת ואמר הבן הריני נזיר ע"מ שאגלח על נזי' אבא אינו מגלח עליהם דלא נאמר הלכה אלא על מעות סתומים שהפריש אביו:

נוסחת הריב"ן

ח) כך: ב) אביו: ג) וקא: ד) וכדמפרש: ה) דמיא לה: ו) (ומתני' ליתא בכ"י: ז) והביא את כו' בקרבן אביו) כ"ז ליתא בכ"י: ח) על בהמה ת"ל והביא את קרבנו שעירת עזים תמימה על חטאתו עד שיהא קרבנו לשום חטאתו:

הגהות הב"ח

(א) גב' בזמן שהיה אביו נזיר והפרים אביו כל"ל ותיבת הוא נמחק: (ב) שם ע"מ שאגלח על מעות אבא אין זה מגלח על מעות אביו היו לו מעות סתומות: (ג) רש"י ד"ה הכי גרסינן וכו' מעות לנזירות ומת ואמר הריני נזיר וכו' על נזירות אביו אלא רב המנונא וכו' מגלח הוא מדלג בה ונקט סיפא משום דבעי פריך מינה כל"ל והד"ל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה (בעמוד הקודם) ואמאי וכו' דלמיתה אזלא. נ"ב ר"ל בהמת חטאת. מ"מ: ב) בא"ד ולא חזו להקרבה כגון פרים כל"ל: ג) בא"ד וה"ה דולאי סתומין הוו מעלו לנדבה. נ"ב עיין מ"מ ותיבת מעלו נמחק ונ"ב יפלו: ד) בא"ד וה"ה דר"ל דאמר בבהמות. תיבת בבהמות נמחק ונ"ב בעופות. מ"מ ויעש"ה ודו"ק: ה) בא"ד וכן אול מפורש בתורה כל"ל והוא בפ' נשא עי' מ"מ: ו) ד"ה מתיב ר"ה וכו' על מעות אבי דהוא. תיבת דהוא נמחק ונ"ב וכו': ז) ד"ה מאי וכו' דלולה ברייתא בסתומין ומפורשים כל"ל: ח) ד"ה שהרי וכו' בעמות סתומים דוקא. נ"ב כאן הס"ד ומן היה מדקדק הר"ם על סוף הדבור שייך לדף כח ע"א בסוף ד"ה שהרי. מ"מ ויעו"ש:

הגהות הב"ח

(ד) לקמן ל.: (ה) הכל בכריתות מז.: (ו) [בפ"ק]: ז"ל קרבנו בקרבנו], (ז) ל"ל הסמוכה, (ח) נ"ל בעורבין, (ט) ל"ל אבי, (י) ל"ל מזירות, (כ) שייך לדף כ"ח., (ל) ל"ל חטאתו, (מ) ל"ל לעבירה.

בזמן שהן סתומין. כלתנן בשילהי מתני': **פ"ל.** ואם כנס יביא קרבנו בקרבנו יוצא כו'. ואית דלרשי ליה מקרבנו קמת: **מן הקלה על הקלה.** משבועת העדות לשבועת הפקדון או לשבועת ביטוי: **מן החמורה על החמורה.** מחלב לדם מחייבי מיתות לחייבי כריתות בשוגג: **שכן אם הפרים בהמה על החלב.** שאכל בשוגג והביאה על הדם שאכל בשוגג: **שהרי לא מעל.** לפי שהוא קדושת הגוף ומי אפשר לו להוציאה לחולין לפיכך לא כיפר וכדלמרי בפרק ו) [בתרא] דכריתות ד) דכיון דלא מצי מעייל כפורי נמי לא מכפר: ג) **שהרי מעל וכפר.** דכיון דלקח בהן חטאת אחר שלא הופרש לשמן הוה ליה כמפיק להו לחולין ומעל וכיון דמעל בו אמרי' וכפר דהוא קרבן מעלין: **פ"ל.** וכפר עליו הכהן ג) על חטאתו דלעולם לא כפר עד שיהא קרבנו לשוס חטאו שאע"פ שמעל לא כיפר ג) שהרי מעל במעות. כל דבר שיוצא לחולין אינ ביה מעילה והואיל דאינ ביה מעילה כיפר: **קסני מיהא בהמה.** שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו מאי טעמא לאו משום דכמפורשת דמיא מאי לאו אפי' בעלת מום: **מאי איריא דתני.** אבל יוצא במעות שהפרים כו':

מתני' נאשם מנוולת. שאינה שותה יין: **גמ' דאי ר"א.** כיון דתגלחת מעכבתה שלא לשמות יין כדאמרינן בפרק ג' מיין (לקמן דף מו.) ואחר ישתה הנזיר יין ה) אחר מעשים כולן דברי ר"א הילכך כיון דלא גילחה אסורה ביין והוה לה ניוול כדכתיב (זכריה ט) ותירוש ינובב בתולות הילכך מצי מפר אע"פ שנזרקו עליה כל הדמים: ולתנא

בזמן שהן סתומין ולא בזמן שהן מפורשין ת"ל [1]קרבנו בקרבנו הוא יוצא [א]ואינו יוצא בקרבן אביו יכול לא יצא במעות שהפריש (ו) **אפי'** מן הקלה על הקלה מן החמורה על החמורה אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו מן הקלה על החמורה מן החמורה על הקלה ת"ל [2]קרבנו על חטאתו עד שיהא קרבנו לשום (ב) חטאו יכול לא יצא בבהמה שהפריש לעצמו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה [א] **אפי'** מן הקלה על החמורה או מן החמורה על הקלה שכן אם הפריש בהמה על החלב והביא על הדם או על הדם והביא על החלב [3]שהרי לא מעל ולא כיפר אבל יוצא במעות שהפריש לעצמו מן הקלה לקלה ומן החמורה לחמורה מן החמורה לקלה ומן הקלה לחמורה שכן אם הפריש לעצמו מעות [ב] מן החלב והביא על הדם על הדם והביא על החלב [3]שהרי מעל וכיפר ת"ל על חטאתו [7]עד שיהא קרבנו לשם חטאו קתני מיהת בהמה מאי לאו אפי' בעלת מום לא תמימה אבל בעלת מום מאי כסתומה דמיא מאי איריא דקתני מעות שהפריש אביו ליתני בעלת מום הכי נמי דלמאי חזיא לדמי דמי היינו מעות: **מתני' נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר ר"ע אומר [ה]אפילו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות אינו יכול להפר בד"א בתגלחת הטהרה אבל בתגלחת הטומאה יפר שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מנוולת רבי**

(ו)מאיר) אומר אף בתגלחת הטהרה יפר שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מגלחת: **גמ' מתני' דלא כר' אליעזר דאי ר"א** [ג]**האמר תגלחת מעכבת וכיון דלא גילחה אסירה בחמרא וכיון דאית לה ניוול מצי מיפר** [ג](ובהא פליגי)

תנא

שהרי [ל]מעל. בשוגג אם שגג והקריב קרבן [1] על הדם קרבן של חלב דאכתי בקדושתייהו קאי כיון דבהמה קדושה קדושת הגוף ולא נפק לחולין בהכי כיון [2] אלא נהנה ממנה לא כיפר במזיד דלא עשה כלום שאינו יכול להתכפר בקרבן של דם [3] כלל ד) לא מעל אם עשה ו)(בו) בשוגג הואיל ואינו מוציאו מרשות הקדש אלא מהקדש זה להקדש אחר ומתוך שלא מעל לא כיפר והכי מפרש ליה בפרק בתרא דכריתות (דף כז:) ואחרי [4] שאנו רואין בשוגג דלא ו) כיפר דין הוא כשנתכוון לעקר חטאת חלב ולעשות [5] חטאת דם דלא כיפר ה): **על חטאתו.** וכפר [6] הכהן על חטאתו בבהמה דיחיד כתיב אלמא דבמזיד אינו יכול לשנות אפי' במעות וכן תניא בתוספתא דכריתות (פ"ד) הפרים מעות לחטאת חלב והביאום על חטאת דם לחטאת דם והביאום לחטאת חלב בשוגג מעל לפיכך כיפר במזיד לא מעל לפיכך לא כיפר [אלמא] במזיד אף במעות לא כיפר וכ"ש בהמה דלא מצי משנה ו) ולפי' זו התוספתא משמע דנסיבא קרא אחריבא על חטאתו ולא פסוק ראשון שדרש כבר: ז) ה"ג שהרי מעל וכפר שהמעות אין בהם קדושת הגוף ויוצאין מקדושתן בקל וכשמשנה אותו לקרבן אחר נפקי המעות לחולין והרי הן חולין ביד מוכר הבהמה דאי לא נפקא לחולין לא מעל ולכך נמי כפר בשוגג ולכך במזיד נמי נימא דכפר הואיל ושייך בהו שנוי ח) בשוגג אמר ומעל וכיפר ולא במזיד ומיהו אי לא הוה יליפי' [קרא ה"א] מזיד וכפר [7] אע"ג שדרשנו ט) וכפר על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאתו תרתי שמעינן מייתי דלאמרינן בעלמא (גיטין דף נב.) אתם ולא שותפין אתם ולא אפוטרופסים אתם ולא התורם את שאינו שלו וכולהון דרשינן מחד אתם: **קתני מיהא.** לעיל דאינו מגלח על בהמת אביו אבל אי לאו אפילו בעלת מום אלמא כמפורשין

דמיין דאי כסתומין לגלח כמו על מעות סתומין ומדמי הילכתא דה"ה לענין אותה ההלכה נתקבלה [8] דמעות סתומין יפלו לנדבה נימא דוקא מעות ולא בהמה ואפילו בעלת מום וליכא למידחי דהא דקתני לעיל דאינו מגלח על בהמת אביו היינו במפורשין דאם כן היכי מסיק אבל יוצא במעות אביו שהרי מגלח על מעות אביו והא אין מגלח אלא על מעות סתומין של אביו דקתני בהדיא במתניתין (לקמן דף ל.): **לא** תמימים. עליהם אינו מגלח דהויא כמפורשים: **נזרק** עליה אחד מן הדמים. כגון שגמרה נזירות בטהרה והביאה קרבנות נזירות טהרה שהן ג' בהמות כבשה לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים ונזרק עליה אחד מן הדמים חטאת או עולה או שלמים אינו יכול להפר נדרה לענין שלא תצטרך לגלח ולהביא שאר קרבנות לפי שאין כאן עוד עינוי נפש דביין מותרת ואי משום שצריכה לגלח ח) ומעון עליה אשה מתגלחת אפשר לה בפאה נכרית הכי מפרש בגמרא אבל אי לא נזרק הדם עדיין דאסורה [ביין] מיקרי שפיר עינוי נפש אע"ג דלא מיתקרא אלא שעתא פורתא: **רבי** עקיבא אומר אפילו נשחט. ולא נזרק הדם אינו יכול להפר בגמרא מפרש משום הפסד קדשים ומסיק בגמרא כשנשחטה החטאת שאם יפר לה נמצאת בהמה זו תלא לבית השריפה שהיא אינה צריכה לחטאת וגם לא יוכל לזרוק דמה לשם שלמים דחטאת שלא לשמה פסולה יש להסתפק אם היפר לה אם מופר או שמא יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה: **בד"א.** שאינו יכול להפר אחר שנזרק אחד מן הדמים בתגלחת טהרה כדפי' שגמרה נזירות בטהרה אבל בתגלחת טומאה כגון שנטמאת בנזירותה והביאה קרבנותיה בטומאה [9] אע"פ שנזרקו דמים יכול להפר מפני שאפשר לומר לה אי אפשי באשה מנוולת כלומר שהיא צריכה למנות מעתה נזירות טהרה ותאסר ביין ויש כאן עינוי נפש וה"ג בגמרא מלינו לשון ניוול שר"ל עינוי וקשה לישנא (דעינוי) דאי אפשי דהוי ליה למימר משום עינוי ול"ל דקאמר אדר"ע דקאמר שנשחטה [10] אחת מן הבהמות אינו יכול להפר מפני שאפשר י) [לבוא] להפסד קדשים אע"ג דאסורה ביין עד שישחטו שאר הבהמות ויזרוק דמן ויש כאן עינוי נפש פורתא בשביל ההוא פורתא אינו יכול להפר בשביל הפסד קדשים אבל בתגלחת טומאה דליכא עינוי נפש גדול שסותרת ובעי למימני נזירות אחרת [מודה] שיכול לומר לה אי אפשי [בעינוי] גדול א"נ משום דר"מ קאמר אי אפשי אי אפשי קאמר מ"ק נמי אי אפשי באשה מגלחת. שצריכה לגלח בסוף נזירות טהרה כדכתיב בהדיא ולא"ק אפשר בפאה נכרית הכי מפרש בגמרא: **תגלחת** מעכבת. מלשתות ביין: וכיון דאי לא גילחה אסורה ואית לה ניוול. פי' לער עינוי נפש שצריכה להיות מעונה מן היין עד שתגלח אי אפשי פורתא דאסירה ביין:

מוס

שצריכה לחזור ולמנות נזי' טהרה: ויכול לומר אי אפשי באשה מנוולת. פי' מעונה ומנועה משתייית יין: ור"מ אומר דאף בתגלחת הטהרה יפר משום דגלוח לאשה נוול ויפר כדי שלא תצטרך להתנוול בגלוח. וגי"ל דאפי' נזרק [עליה] כל הדמים מיפר כל זמן שלא גלחה:

ו) [ס"ל ל"ג וכן בתוס' פ"ג ליתא], ב) לקמן דף מו., ג) ס"ל ל"ג, ד) [דף כז:], ה) [במדבר ו], ו) ל"ל כן, ז) גי' ס"מ דלא מעל, ח) נ"ל ומתאמת,

נוסחת הריב"ן

ו) קמא: ב) (שהרי מעל וכיפר) ליתא בכ"י. ג) מחטאתו:

הגהות הב"ח

(ו) גמ' במעות שהפרים אביו אפילו מן הקלה: (ב) שם קרבנו לשוס חטאתו יכול לא יצא בבהמה שהפרים לעצמו אפילו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה או מן הקלה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אי מן החמורה על החמורה אפי'. מיבת אפי' נמחק מכאן ומקומו בתר שהפרים לעצמו: ב) שם לעצמו מעות מן. מיבת מן נמחק וכ"כ על: ג) רש"י ד"ה ת"ל וכפר וכו' שהרי מעל וכו' עד סופו. כ"כ על שהרי מעל וכו' עד סופו זה נמחק לגמ"ד: ד) תוס' ד"ה שהרי וכו' בקרבן של דם כלל. כ"כ כאן הס"ד ואמ"כ מה"ד הגה"ה לא מעל. מ"מ: ה) בא"ד ולעשות חטאת דם דלא כיפר. כ"כ כאן שייך היה מדקדק הר"ם הנאמר לעיל דף כז ע"ב בד"ה שהרי: ו) ד"ה על חטאתו וכו' ולפירוש זו התוספתא. כ"כ לפירוש אלו התוס'. כן כתב מכס אחד על דברי תוס' אלו. מ"מ: ז) ד"ה ה"ג שהרי מעל וכפר. נמחק ה"ג וכ"כ הגה"ה בל"ל. מ"מ: ח) בא"ד הואיל ושייך בהו שנוי קמ"ל כל"ל לענ"ד: ט) בא"ד אע"ג שדרשנו וכפר. תי' וכפר נמחק. וכ"כ כנר. מ"מ יעו"ש: י) ד"ה בד"א וכו' אינו יכול להפר מפני שאפשר לבוא להפסד. מיבות שאפשר לבוא והלא"ד מן להפסד נמחק:

הגהות התוספות

1. מיבת קרבן נמחק. 2. נדל"ל וכיון. 3. ל"ל בקרבן של חלב על דם כלל. 4. ל"ל דאחרי. 5. ל"ל ולעשותו. 6. ל"ל וכיפר עליו. 7. ל"ל מזיד נמי כיפר ואע"ג כו'. 8. ל"ל דנתקבלה. 9. ל"ל קרבנות טומאה. 10. ל"ל משנשחטה.

מה א (מיי' פ"ה מהל' פסולי מוקדשין הל"מ) [מיי' פ"ג מהל' שגגות הל' ג]:

מו ב מיי' פט"ו מהל' פסולי המוקדשין הל' ו ופ"ד מהל' מעילה הל"ה:

מז ג ד מיי' פ"ד מהל' מעילה הל"ה [ע"ש בכ"מ]:

מח ה מיי' פ"ד מהל' מזיקין הל' יז:

תורה אור השלם

1. וְאִם כֶּבֶשׂ יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְחַטָּאת נְקֵבָה תְּמִימָה יַקְרִיבֶנָּה: ויקרא ד לב
2. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: ויקרא ד כח

מוסף רש"י

בזמן שהן סתומין. שלא פירש אלו לקנות חטאת ואלו לקנות עולה (כריתות כז:). שהרי מעל. שהוציא מעות הקדש לחולין, דשינו לדבר אחר (שם).

פי' הרא"ש

ת"ל על חטאתו דכתיב קרבנו על חטאתו בפ' שעירה כתיב והביא קרבנו שעירת עזים על חטאתו: לא מעל ולא כיפר לא מעל בעושה כן בשוגג דאין מעילה אלא במשגה מרשות הקדש לרשות הדיוט בשוגג. והבא מהקדש להקדש קא משני ולא מעל הלכך לא כפר דלא יצא הקרבן מחזקתו. וכיון דבשוגג לא כפר דין הוא נמי במתכוין לעקור חטאת חלב ולעשותו חטאת דם דלא כיפר: שהרי מעל וכיפר. שהמעות אין בהם קדושת הגוף כשנתנן לקנות בהם בהמה לצורך קרבן אחר יצאו לחולין הילכך כיפר: תלמוד לומר על חטאתו [בשעירת עזים] לא כתיב אלא חד זימנא על חטאתו. אבל גבי כשבה כתי' יביא קרבנו לחטאת. וכתיב בסוף הפרשה וכפר עליו הכהן על חטאתו: קתני מיהת בהמה. שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו: [מתני'] נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר אבל גבי כשבה כתי' יביא עינוי נפש הלכך לא מצי מפר. ור"ע סבר שאפי' שנשחט ולא נזרק אינו יכול להפר ומפרש בגמ' משום הפסד קדשים מ"מ אם הפיר מופר. ומי' משמע אינו יכול להפר דר"ע כמו אינו יכול להפר דת"ק. ותימה הוא דאם נטמאת שתביא קרבן טומאה: בד"א בתגלחת טהרה. דהוי סוף נזירותה אבל תגלחת טומאה יפר.

משום הפסד קדשים. שאם יפר לה קודם זריקה ושוב[1] אינה צריכה לקרבנות הללו ואסור לזרוק דם ופריך אמאי איכא הפסד יפר לה ולזרוק דמו שלא לשמו ויותר הבשר באכילה ט) מן הזבחים שנזבחו שלא לשמן דכיון[2] דהיפר לה ואינה עוד נזירה שוב אין עומדין לשמן ואפילו יזרוק דמן סתם כשרין דסתמא [שלא] לשמן קיימי וה"ק יזרק דמו דסתמא שלא לשמן קיימי אלא נסס שלמי נדבה כיון דאינה עוד נזירה: **כבשי** עצרת ששחטן. שלא נסס עצרת או ששחטן לפני עצרת בערב עצרת או לאחר עצרת הדס יזרק. ביו"ט עצמו ואקי מרישא[3] שלא לשמן (או) נסס[4] שלמי נדבה וע"י כן הותר הבשר באכילה א) דאי ליתא נדרים ונדבות קרבין ביו"ט א"כ לא יקטיר אימורים עד הערב ולא יאכל הבשר עד הערב [דכל כמה] דלא מיקטרי אימורין בשר לא אפשר באכילה ומ"מ כי נמי אין נדרים ונדבות קרבין ביו"ט מותר לזרוק הדם: ואם היתה שבת לא יזרוק. דהוי כמו מיקונו מדרבנן ואסור אלמא [מותר] לזרוק הדם שלא לשמן ות"ת אמאי לא מייתי מתני' (לעיל דף כד.) עולה תקרב עולה ושלמים יקרבו לשלמים וי"ל דלא דמי דהתם בשעת[5] שחיטה היפר לה ודין בזריקה ודין בשחיטה עומד שלא לשמן אבל הכא בשעת שחיטה היה עומד לשמן ועתה בשעת זריקה עומד שלא לשמן לא מיתכשר שלא לשמן ב) וי"ל דלהך כבשי עצרת נמי לא דמי דהתם לא נשחטו לשמן אבל הכא כיון[6] דנשחטו לשמן [שמא] כיון דנשחטו לשמן דלא מכשרי שלא לשמן בפי' התכלת (מנחות דף מז:) מיבעיא להש"ס הא[7] כבשים ששחטן לשמן ואבד הלחם מהו שנזרוק דמן של כבשים שלא לשמן כו' וא"כ הא דקאמר זריקה מיירי שנשחטו[8] שלא לשמן וי"ל דלא דמי דהתם כבשים ג) מעיקרא בשחיטת זבח ועיקר הזבח בלחם מתכשר הילכך כי אבד לחם נמצא הזבח מיפסיל והוי כמו אבד[9] אבל הכא כיון דסתמא כשר כמו לשמן כדאמר ברים זבחים (דף ב:) השתא נמי דשחטן לשמן ומשום[10] תקנה נעשה כאילו נעשה[11] סתמא לענין להתיר לזרוק דמן: [אי דשחט עולה או שלמים הכי נמי לר"ע דליכא הפסד]: אלא [הכ"ע] דשחט חטאת [בריאה]. דאין לו תקנה לזרוק שלא לשמן דשום שלמי נדבה דחטאת אינו בא נדבה: **דתנן אם גילה על אחת מהם יצא.** כלומר ולכך אמר מ"ק דכי נזרק אחד מן הדמים אפילו חטאת דאיירי ביה ר"ע אינו מיפר [דלא תימא] דוקא ד) גלח על השלמים הוא דתנן בתמיתין נזרק אחד מן הדמים דדוקא ה) מן השלמים יצא דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד וקאמר ו) דבעל[12] יצא על אחד משלשתן ובפרק איזהו מקומן (זבחים דף נה.) מפרש לה דמקיש חטאת עולה ושלמים[13]: ה"ג **איידי** דזוהמא. בהס[14] זוהמא ואינו מגופה מגני לבעל ולא ניחא ליה: **גמ' איש** מדיר בנו בנזיר. שיאמר יהא בני נזיר ויתחילו מנין הימים מיד אפי' אין הבן יודע שאביו הדירו בנזיר א"נ דמדיר בנו בנזיר שיאמר הריני נזיר: **ואין** האשה מדרת בנה בנזיר. כדמפרש בגמרא: כילד ל"ג: גילח או שגלחוהו. דאין לך מחאה גדולה מזאת ולא מיבעיא גילח או שגלחוהו אלא אפי' מיחה או שמיחו[15] בדברים שאין רצונו שיעשה נזיר מתבטל הנזירות ובגמרא מפרש הטעמים ודוקא כשמיחו מיד כששמעו [אבל] אם לא מיחו[16] ושוב לימים מיחו אין בכך כלום אחרי שהתחיל הנזירות ובתוספתא (פ"ג) קתני בהדי הני דו שהביא ג' שערות והא דלא תני במתני' משום דשתי שערות מבטלות הנזירות אף אחר שהתחיל כבר למנות כמה ימים מנזיר[17] אבל הני דהכא דגילח ומיחה היינו בתחילת שמיעת הנזירות ואפי' אם גאמר מגלחת ומתאה מבטלין [לאחר] שמיעה אפי' [הכי] ניחא דלא תנא דבפלוגתא לא קמייהי פליגי בה רבי ור' יוסי בר' יהודה א"נ דלא קתני אלא מילי דיד אדם בהמה הנזירות: **היתה** לו בהמה מופרשת. כדלעיל: **גמ'. אשה** לא. דקתני אין האשה מדרת בנה בנזיר: **הלכה.** למשה מסיני בנזיר: [שיין לדף כט) **כדי** לחנכו. ומדרבנן: **בנו** אין בתו לא. דכך הלכה היא[18] בנו דשייך במצות לכשיגדל מוטל על האב לחנכו אבל בתו לא תימה הא דאמר בעלמא (יבמות דף קיד.) קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצוין עליו להפרישו והאמר[19] אף לחנכו לעשות מצוה מוטל על האב וי"ל דחיוב לא שייך אלא להזהירו לעשות ולקיים מצוה אבל להזהיר מלעבור אין זה חיוב וההוא דפרק בתרא דיומא (דף פב.) היינו קיום מצוה ועניתם עוד אומר ר"י דחיוב לא שייך אלא באב אבל באיש אחרינא לא שייך והכא אמרינן בתו לא והתם אמרינן אחד חיובא ואחד חיובא מחנכין אותם להתענות ביום"כ ולריך לחלק בדבר: **בנדרים.** לא אשכחן[20] דאיכא מדיר בנו בנדרים כגון להביא קרבן או אקבל[21] עליו לקיים מצות סוכה ולולב: **קסבר** כל חינוך דלא חשיב. כגון חיוב דנזירות בזיוני הוא דמגלח שערו ולא ניחא ו) [ליה לבייה] הילכך יכול למחות ויש גורסין דלא חשיבא[22] וה"פ כל חיוב הוא להחשיבו וזה בזיונא הוא לו ז) מש"ה מגלח:

ועביד הקפה. כלומר ודרי לעשות הקפה הלכה הוא: **הקפת** כל הראש מדרבנן. דמן התורה מותר: **והא** מייתי חולין בעזרה. כשמלאו ימי נזירות טהרתו דמייתי חטאת דאינו בא בנדבה דמעולה ושלמים לא קשיא דבאים בנדבה קסבר

תנא דידן סבר כיון דאיזדריק עלה דם לאלתר שריא בחמרא והא לית לה ניוול ור"ע סבר אפי' אישתחיטת בהמה אינו יכול להפר משום הפסד קדשים מתקיף לה רבי זירא ואמאי לזרוק דמן שלא לשמן ויתיר בשר באכילה מי לא ו) תניא [א]בכשבי עצרת ששחטן שלא לשמן או ששחטן לפני זמנן או לאחר זמנן הדם יזרק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרק ואם זרק הורצה להקטיר אימורין לערב אמרי אי דשחט עולה או שלמים ה"נ אלא הכא במאי עסקינן כגון ששחט חטאת ברישא כדתנן ז) אם גילח על אחת משלשתן יצא: בד"א בתגלחת טהרה אבל בתגלחת טומאה יפר ח) (מפני שיכול לומר אי אפשי באשה מנוולת) ור"מ אומר אפי' בתגלחת טהרה יפר מפני שיכול לומר אי אפשי באשה מגלחת: ות"ק אמר לך אפשר ט) בפאה נכרית ו) ור"מ סבר בפאה נכרית איידי דזוהמא לא ניחא ליה: **מתני' ז)** האיש מדיר את בנו בנזיר ט) ואין האשה מדרת את בנה בנזיר כיצד יגילח או שגילחוהו קרוביו מיחה או שמיחו קרוביו היתה לו בהמה מופרשת החטאת תמות והעולה תקרב עולה (ח) ושלמים יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה מעות מפורשים דמי חטאת ילכו לים המלח ילא נהנין ולא מועלין ידמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם: **גמ'** איש אין אבל אשה לא מאי טעמא ר' יוחנן אמר יא הלכה היא בנזיר יב) ורבי יוסי ברבי חנינא אמר

ליס המלח בכולן לא נהנין ולא מועלין לא נהנין מדרבנן ולא מועלין משום דלאו בני הקרבה נינהו: **גמ' הלכה היא בנזיר.** שהאיש מזיר ולא האשה: וריש

לקמן ומשום[10] תקנה נעשה כאילו נעשה[11] סתמא לענין להתיר לזרוק דמן: [אי דשחט עולה או שלמים הכי נמי לר"ע דליכא הפסד]: אלא [הכ"ע] דשחט חטאת [בריאה]. דאין לו תקנה לזרוק שלא לשמן דשום שלמי נדבה דחטאת מיפסל שלא לשמן דשום שלמי נדבה דחטאת אינו בא נדבה: **דתנן אם גילח על אחת מהם יצא.** כלומר ולכך אמר מ"ק דכי נזרק אחד מן הדמים אפילו חטאת דאיירי ביה ר"ע אינו מיפר [דלא תימא] דוקא ד) גלח על השלמים הוא דתנן בתמיתין נזרק אחד מן הדמים דדוקא ה) מן השלמים יצא דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד וקאמר ו) דבעל[12] יצא על אחד משלשתן ובפרק איזהו מקומן (זבחים דף נה.) מפרש לה דמקיש חטאת עולה ושלמים[13]: ה"ג **איידי** דזוהמא. בהס[14] זוהמא ואינו מגופה מגני לבעל ולא ניחא ליה: מתני' **האיש** מדיר בנו בנזיר. שיאמר יהא בני נזיר ויתחילו מנין הימים מיד אפי' אין הבן יודע שאביו הדירו בנזיר א"נ דמדיר בנו בנזיר שיאמר הריני נזיר: **ואין** האשה מדרת בנה בנזיר. כדמפרש בגמרא: כילד ל"ג: גילח או שגלחוהו. דאין לך מחאה גדולה מזאת ולא מיבעיא גילח או שגלחוהו אלא אפי' מיחה או שמיחו[15] בדברים שאין רצונו שיעשה נזיר מתבטל הנזירות ובגמרא מפרש הטעמים ודוקא כשמיחו מיד כששמעו [אבל] אם לא מיחו[16] ושוב לימים מיחו אין בכך כלום אחרי שהתחיל הנזירות ובתוספתא (פ"ג) קתני בהדי הני דו שהביא ג' שערות והא דלא תני במתני' משום דשתי שערות מבטלות הנזירות אף אחר שהתחיל כבר למנות כמה ימים מנזיר[17] אבל הני דהכא דגילח ומיחה היינו בתחילת שמיעת הנזירות ואפי' אם גאמר מגלחת ומתאה מבטלין [לאחר] שמיעה אפי' [הכי] ניחא דלא תנא דבפלוגתא לא קמייהי פליגי בה רבי ור' יוסי בר' יהודה א"נ דלא קתני אלא מילי דיד אדם בהמה הנזירות: **היתה** לו בהמה מופרשת. כדלעיל: **גמ'. אשה** לא. דקתני אין האשה מדרת בנה בנזיר: **הלכה.** למשה מסיני בנזיר: [שיין לדף כט) **כדי** לחנכו. ומדרבנן: **בנו** אין בתו לא. דכך הלכה היא[18] בנו דשייך במצות לכשיגדל מוטל על האב לחנכו אבל בתו לא תימה הא דאמר בעלמא (יבמות דף קיד.) קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצוין עליו להפרישו והאמר[19] אף לחנכו לעשות מצוה מוטל על האב וי"ל דחיוב לא שייך אלא להזהירו לעשות ולקיים מצוה אבל להזהיר מלעבור אין זה חיוב וההוא דפרק בתרא דיומא (דף פב.) היינו קיום מצוה ועניתם עוד אומר ר"י דחיוב לא שייך אלא באב אבל באיש אחרינא לא שייך והכא אמרינן בתו לא והתם אמרינן אחד חיובא ואחד חיובא מחנכין אותם להתענות ביום"כ ולריך לחלק בדבר: **בנדרים.** לא אשכחן[20] דאיכא מדיר בנו בנדרים כגון להביא קרבן או אקבל[21] עליו לקיים מצות סוכה ולולב: **קסבר** כל חינוך דלא חשיב. כגון חיוב דנזירות בזיוני הוא דמגלח שערו ולא ניחא ו) [ליה לבייה] הילכך יכול למחות ויש גורסין דלא חשיבא[22] וה"פ כל חיוב הוא להחשיבו וזה בזיונא הוא לו ז) מש"ה מגלח:

ועביד הקפה. כלומר ודרי לעשות הקפה הלכה הוא: **הקפת** כל הראש מדרבנן. דמן התורה מותר: **והא** מייתי חולין בעזרה. כשמלאו ימי נזירות טהרתו דמייתי חטאת דאינו בא בנדבה דמעולה ושלמים לא קשיא דבאים בנדבה

קסבר

עין משפט נר מצוה

כ:ט א מיי' פט"ו מהל' פסולי מוקדשין הל"י:

ג ב כ"ל איתי' מכאן לשנעות שהנשים נשואות נוטות ב' לאישה. (יהושע בוטז). [ג שמי' בתר שנע מי' יח דמה ר"ייה זו בשמי ידים והאריך בראיות לאיסור]:

נא ג מיי' פ"ב מהל' מירות הל"ג [ידן]:

נב ד ה מיי' שם הל' טו וס"ע שם הל"ב:

נג ו מיי' פ"ג מהל' מעילה הל' ד וס"ד שם הל"ג:

נד ז מיי' פ"ט מהל' מירות הל"ב:

נה ח מיי' שם פ"ג הל"ג:

הגהות התוספות

1 ל"ל שוב. 2. ל"ל ולאו דוקא ל:מן דמין כו'. 3. ל"ל דקאי נ"ר מרישא. 4. ל"ל אלא נסס. 5 ל"ל קודם שעת. 6. תיבת כיון נמחק. 7. תיבת הא נמחק. 8 נדל"ל הייט טעמא משום ד:יירי שנשחטו. 9. ל"ל אבד ה:שר. 10. ל"ל משום. 11. ל"ל נשחט. 12. ל"ל לכהי ק זמר דנגילה על אחד מ:ן שלמן ולא. 13. ל"ל דמקיש מ:ולת ושועה לשלמים. 14. ל"ל ד:ם בהס. 15. ל"ל לא מיחו ק:ודיו. 16. ל"ל לא מיחו מיד. 17. ל"ל מנזירות. 18. כלן הש"ד ומה"ד קסבר כנו דשייך כו' כל"ל. 19. תיבת והאמר נמחק ול"ל והכא אמר. 20. תיבת אשכחן נמחק. 21. ל"ל שיקבל. 22. ל"ל דלאחשיבא.

פי' הרא"ש

ו:ז מאי ולזרוק דם שלא לשמן ר:זיר בשר באכילה. דתנן כל ד בחים שנזבחו שלא לשמן כ:רים אלא שלא עלו לשם כ:רבה ולאו דוקא שלא לשמן ד:ה אפי' בסתמא (מידי) [:מן] דאין סתמן עומדים ל:מן אחר שהפר לה בעלה: כ:שי עצרת ששחטן שלא ל:מן. שלא לשם שלמי ע:רת: או ששחטן לפני זמנן א לאחר זמנן. לפני עצרת או ל:חר עצרת אפי' שחטן ל:מן הדם יזרוק והבשר י:כל. אפי' בו ביום למ"ד נ:רים ונדבות קרבים ביו"ט נ:טיר האימורי' ביום ואת"כ י:כל בשר. ולמאן דליה ליה ד:רים ונדבות קרבים ביו"ט. י:טיר האימורים בלילה ר:ת"כ יאכל (האמורים) [:בשר] ומ' הדם צריך לזרוק ר:ם שלא יפסול בשקיעת ד:מה: ואם היתה שבת לא ד:זרק ואע"ג דזריקת הדם א:נה אסורה אלא מדרבנן כ:איתא פ' אלו דברים ואפ"ה ד:זמרו חכמים משום דתקוני ד:בחה הוא שמתקן האימורים ל:קטרה והבשר לאכילה ר:מי לאין מגביהין תרומות ר:ו עשרות [בשבת ויו"ט]. ר:ם זרק הורצה להקטיר א מורים לערב דהיום אינו ר:ול להקטיר. אלמא דזורקין ד:ז כבשי עצרת בשביל דבר ע:לא היו עומדים לכן קודם ע:חיטה: הכא במאי עסקינן ע:ון דשחט חטאת שפסולה ר:לא לשמה. דתנן אם גילח ע:ל אחד משלשתן יצא אלמא ע:ל איזה מהן שגלח בטל נ:ידותו. ומירי שהביא חטאת ר:לה וטפי הו"ל לאתויי ו:שא דקתני היה מביא חטאת ע:לה ושלמים אלמא דחטאת נ:נה תחלה. אלא דניחא ליה ר:אתויי הך מתני' שדברי

ד:נמים מתפרש' ממנה דבדאיריקה א' מן הדמים הותרה ביין: וח"ק אמר לך. אפשר לה בפאה נכרית הלכך לא הוי תגלחת נזול: ו:' [מאיר] סבר דמזוהם בעיני הבעל שתתן אשתו על ראשה שער אשה נכרית: האיש מדיר את בנו בנזיר אע"פ שהוא קטן ו:ל דין נזיר עליו ומביא אביו קרבנותיו ואם נטמא מביא קרבן טומאה. והאי מדירו כגון שאר' הבא נזיר אי נמי שאומר לבנו ל:קבל עליו נזירות. ה"ג גלח או שגלחוהו קרוביו. ול"ג כיצד דכיון שגלח אין לך מחאה גדולה מזו. וכל היכא שמוחה או נ:חוהו קרוביו בטל הנזיר ובגמ' מפרש טעמא ומספקא לי אם שתה יין או שנטמא למתים אי מתאתו מחאה דמסתברא למימר

ד:נא כיון שעשה דבר ששנזיר אסור בהם אין לך מחאה גדולה מזו. ומ"ר מדנקט גלח משמע דוקא שעשה מעשה בגופו. ונראה דוקא כשמיחו מיד כששמעו. ובתוס' קתני או שהביא ב' שערות והא דלא נקט ליה במתני' משום דהבאת [ב' שערות] מבטלת אף לאחר ששמע ונתרצה אבל הנך לא מהני אח"כ שכבר נתרצה וקבל עליו נזי': היתה לו בהמה מופרשת וכו' כדפר' לעיל. מאי טעמא דאיש מדיר את בנו בנזיר וגם מ"ש דאשה לא: הלכה היא בנזיר כך נאמר הלכה למשה מסיני:

מסורת הש"ס

ט) ביצה כ: ע"ש נמצות מת. ב) לקמן מה. [ובחיים נה. מנחות ה. ערכין כא. נדרים ד:]. ג) ס"ל ל"ג, ד) [ס"ל נרסי' וכיני וכן בערוך ערך פאה גרס קן.], ה) לעיל דף כד: [שוטה כג.], ו) שוטה כב: לקמן ל. סא:. ז) ס"ל ול"ל אמר ריב"ח, ח) [ערכין ה:], ט) ל"ל כיון, י) ל"ל דבגילה על אחד מהלשתן יצא,

---

הגהות הב"ח

(א) בפשנה והשלמים יקרבו שלמים: (ב) רש"י ד"ה תנא דידן סבר כיון לאחר דאיזדריק: (ג) ד"ה בד"א דכיון: (ד) ד"ה גילח הד"א עם ד"ה לו שמיחו קרוביו:

גליון הש"ם

מתני' ואין האשה מדרת. עיין בר"ק ריש שמואל מ' בפסוק ותלוי נדר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה כבשי וכו' הבשר באכילה לא. תיבת לא נמחק וע"ג ולא: ב) בא"ד לא מתכשר שלא לשמן וכ"ל. תיבת ל"ל נמחקו ע"ג ל"ע. ג"ש: ג) בא"ד דהתם כבשים מעיקרא. תיבת מעיקרא נמחק. וע"ג מיקבעי: ד) ד"ה דתנן וכו' ולא תימא דוקא גלח. נמחק תיבת גלח: ה) בא"ד נזרק אחד מן הדמים דדוקא מן השלמים. נמחק תיבת מן וע"ג גילח על. ג"ש: ו) ד"ה קסבר וכו' ולא ניחא ליה לנביא. תיבות ליה לנביא נמחקו וע"ג לה לבזותן הלכך יכולים וכו' כל"ל. ג"ש: ז) בא"ד כל חיוב הוא להחשיבו וזה בזיונא הוא לו. ע"ג כלן הש"ד ומה"כ מה"ד משום הכי מגלח ועביד הקפה. ג"ש:

מוסף רש"י

כבשי עצרת. הבאים עם שתי הלחם, כדכתיב בפרשת שור לו כשב (ויקרא כג) בעצרת ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים וגו' (ביצה כ:). ששחטן שלא לשמן. שלריך לשחטן לשם שלמי צבור ושחטן לשם עולה (שם:). לפני זמנן. קודם עצרת, והם הופרשו לשם כבשי עצרת (שם:). לאחר זמנן. לאחר עצרת (מנחות מח.). הדם יזרק. שלא לשמן (שם:). והבשר יאכל. דקיימא לן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים לוקבר ונאכלין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה (ביצה כ:). ואם היתה שבת. אשלא לשמן קאי ועצרת ושבת היה, לא יזרוק. דכיון לאיתויי מקרבן צבור הוא לא דחי שבת (מנחות מח.) שהרי אסור לבשל ולכלות היום ולא יאכל מן הבשר (ביצה כ:). ואם זרק. ולא נמלך, הורצה להקטיר אימורין לערב. כלומר ויקטיר אימורין לערב ולא יקטיר היום (שם כא.). אם גילח על אחת משלשתן יצא. חטאת או עולה או שלמים, דנ' קרבנות כתוכין בו ואמרינן בספרי דבי רב ואחר יטמה הנזיר יין, אחר מעשה יחדי (ערכין כא. וכעי"ז נדרים ד: וזבחים נה. ע"ש). האיש מדיר את בנו. קטן, בנזיר. והלה הנזירות עליו

מיחה. אף על פי שלא נתגלח בטלה נזירות (שם:). יפלו לנדבה. ויביאו מהן עולות לקרן המזבח דאין חוששין לדמי חטאת שבהן, דלקמן שהלכה היא נזיר כך (שם:). ואינן טעונין לחם. שאין כאן נזיר ואין לו מי יכול לקרות בו על כפי הנזיר (שם:). הלכה היא בנזיר. הלכות נזיר (סוטה כג.).

אפילו לכשיגדל (סוטה כג.). גלח. אותו קטן שהאיר בו כמוך ימי נזירותו (לעיל כד:). מיחה. אף על פי שלא נתגלח בטלה נזירות (שם:). יפלו לנדבה. ויביאו מהן עולות לקרן המזבח דאין חוששין לדמי חטאת שבהן, דלקמן שהלכה היא נזיר כך (שם:). ואינן טעונין לחם. שאין כאן נזיר ואין לו מי יכול לקרות בו על כפי הנזיר (שם:). הלכה היא בנזיר. הלכות נזיר (סוטה כג.).

וריש לקיש אמר. טעמא שהאיש מדיר את בנו בנזיר כדי לחנכו במצות: **ולא משום חינוך אפילו אשה.** תהא מדרת את בנה בנזיר: **בשלמא רבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי בנו אין בתו לא.** דהכי היא הלכה ואין משגיחין כלל: **אלא לריש לקיש אפילו בתו.**

אמר ריש לקיש כדי לחנכו במצות אי הכי אפי' אשה נמי קסבר איש [א]חייב לחנך את בנו במצות ואין האשה חייבת לחנך את בנה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי בנו אין בתו לא אלא לריש לקיש אפילו בתו קסבר בנו חייב לחנכו בתו אינו חייב לחנכה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזירות אין [ב]בנדרים לא אלא לריש לקיש אפילו נדרים נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בנדרים דלית ליה ניוול אלא אפילו בנזירות דאית ליה ניוול אפילו הכי חייב לחנכו בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר היינו דקתני מיחה או [ג] שמיחוהו קרוביו אלא לרבי יוסי בר' חנינא אמר ריש לקיש כל כמיניהון קרובים דאמרין ליה לא תיגמריה מצות קסבר כל חינוך דלא חשיב לא ניחא ליה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר משום הכי מגלח ועביד הקפה אלא לר' יוסי בר' חנינא אמר ר"ל כדי לחנכו במצות הא קעביד הקפה קסבר הקפת כל הראש מדרבנן וחינוך מדרבנן ואתי חינוך דרבנן ודחי הקפה דרבנן בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אהכי מגלח מייתי קרבן אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש כדי לחנכו במצות הא קא מייתי חולין לעזרה [ד]קסבר [ה]חולין בעזרה [ו]לאו דאורייתא בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אהכי כי מיטמא [ז]מייתי קרבן ציפורין ואכיל כהן מליקה אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש הא קאכיל נבילה קסבר ברבי יוסי בר' יהודה [ח]דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעזרה לאו דאורייתא וסבר רבי יוסי הכי והתניא ר' יוסי ברבי יהודה אומר מנין לחטאת העוף שהיא באה על הספק [ט]שאינה נאכלת תלמוד לומר [י]והזב את זובו לזכר ולנקבה מקיש נקבה לזכר מה זכר [יא]מביא קרבן על הודאי אף נקבה [יב]מביאה קרבן על הודאי ומה זכר [יג]מביא על הספק אף נקבה [יד]מביאה על הספק ומה זכר [טו]ממין שהוא מביא על הודאי מביא על הספק אף נקבה [טז]ממין שהיא מביאה על הודאי מביאה על הספק אי מה זכר מביא קרבן [יז]ונאכל אף נקבה מביאה קרבן ונאכל אמרת לא

נמי ליהוי [ו] **מזירה: בנזיר אין.** [ב]לשון מזירות אדם יכול להזירו כדהויא הלכה למשה מסיני ובלשון נדרים לא: **לא מיבעיא בשאר נדרים.** כגון להדירו להניח קרבן דלית ליה ניוול דמותר לשמות ביין דיכול להדירו [ג]: **אלא אפילו בנזירות כו'.** בכולה שמעתא גרסינן אלא דרים לקיש וספרים שכתוב בהן ר' יוסי בר' חנינא שבשתא היא: **היינו דקתני מיחה או** [ג] **שמיחוהו קרוביו.** דכי היכי דהלכה היא שהאיש מזיר את בנו הכי נמי הלכה שיכולין למחות: **אלא לריש לקיש כל כמיניהון.** דקרובין דאמרי ליה לא תיגמריה מצות: **קסבר.** ריש לקיש כל חינוך דלא [ג]חשיבי ליה כגון חינוך דנזירות הוא דקא מגלח דאשו לא ניחא ליה לבריה ומשום הכי יכולים למחות: **אהכי.** מותר לו לגלח ואע"ג דעביד הקפה וקעבר על לאו דלא תקיפוד דהכי הוא הלכה למשה מסיני: **אלא לריש לקיש.** היכי עבר על הקפה דהוי מדאורייתא משום חינוך: **קסבר הקפת כל הראש.** לא מיתסר אלא מדרבנן ואתי חינוך כו': **אהכי מגלח ומייתי קרבן.** ולית ליה משום חולין בעזרה: **אלא לריש לקיש.** דאמר דלא הוי [ד]טעם אלא משום חינוך כיון דלא חל עליה נזירות מדאורייתא אתאתכא דקא מייתי חולין לעזרה: **כי קא מיטמא מייתי לפרים ואכיל כהן מליקה.** ולית ליה לא משום חולין לעזרה ולא משום מליקה דהכי הלכה למשה מסיני: **אלא לריש לקיש.** כיון דמדאורייתא לא מיתייב בנזירות אתאתכא דקמייתי חולין לעזרה וקא אכיל כהן נבילה: ה"ג **סבר לה כר' יוסי ברבי יהודה דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעזרה לאו דאורייתא.** והילכך כיון דמדאורייתא לא בעי שחיטה לא חשיבא נבילה ולא מייתי חולין לעזרה דאיסור חולין בעזרה ליתיה לרבי יוסי אלא מדרבנן. ולמאן דקא מתרץ [ה] ידע ליה הכי היכא אמר רבי יוסי הכי: **מנין לחטאת העוף שבאה על הספק.** כגון לידה או דזיבה שאינה נאכלת: **תלמוד לומר.** והדזה בנדתה והזב את זובו [ז]: **להקיש נקבה לזכר מה זכר מביא קרבן.** בהמה על ולדי אכל חלב בשוגג וה"ה לולדי זיבה אף נקבה מביאה קרבן על ולדי לידה חטאת העוף: **מה זכר מביא.** אאם תלוי על ספק אף נקבה מביאה קרבן על ספק לידה. אבל עדיין לא שמענו אם ממין בהמה אם ממין העוף אלא ממה שלמדנו שמביא זכר על הספק מאותו מין שמביא על הולדי שלעולם [ח] מביאין [ט]בהמה אף נקבה ממין העוף שמביאה על הולדי מביאה נמי על ספק לידה וזיבה: **מה זכר מביא קרבן.** על הספק ונאכל שהרי אם תלוי נאכל אף נקבה שמביאה קרבן [י]מן העוף על ספק יהא נאכל: אמרת

ממין שהוא מביא קרבן על הולדי דהיינו בהמה לחטאת הוא מביא על הספק דמביא בהמה לאם תלוי אף נקבה ממין שמביאה על הולדי דהיינו חטאת העוף מביא על הספק עוף לחטאת וה"ה דמלי למימר כי היכי דמביא הוא אם על [ספק] חלב [היא נמי] מייתי לספק זיבה חטאת העוף על הספק: **אי** מה זכר **מביא קרבן ונאכל.** על ספיקו תלוי נאכל אף נקבה כשמביאה על הספק יהא נאכל:

קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. בין בהכנתן ובין בשחיטה ולהכי אינה בעזרה והאימורים של חטאת מיכא למימר יעלם לגם עצים והדם יזרוק לגם [יא] שמים ועולה ושלמים יעבדו לגם נדבה: **משום** הכי כי מיטמא מייתי קרבן ציפורין. דמשמע לי' מדיר בנו בנזיר דכל תורת נזיר עליו ואם מיטמא מביא ציפורי' אחד לעולה ואחד לחטאת ונאכל: **אלא** לרבי יוסי בר' חנינא קאביל בהן נבילה. שהרי [מצותן] במליקה והא לא קשיא ליה קאכיל טרפה דמליקה מן העורף וה"ל נשברה חוט השדרה דאיכא למימר דסבר ליה כמ"ד מחזיר הסימנין לאחורי העורף (חולין דף יט.):

קסבר רבי יוסי בר' חנינא אין שחיטה לעוף מן התורה.

ולא לריכא אלא נחירת סימנין להוציא הדם דרך הסימנים ומכי מולק והוציא הדם תו לא לריך: **ה"ג** וסבר רבי יוסי בר' חנינא הכי **והתניא א"ר** יוסי בר' חנינא וכו' ולא גרים ר"מ [1] דרבי יוסי ברבי חנינא אמורא הוא ולא תנא וגרס ר"מ הכי סבר לה כרבי יוסי בר' יהודה דאמר אין שחיטה לעוף וחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא סבר כרבי יוסי ברבי יהודה[2] דאמר לקמן ומיהו לא אסבחנא בעלמא דאית ליה הכי אלא מהא דאמר לקמן עד מתי מדיר בנו בנזיר עד שיגיע לעונת נדרים ואיכא חד ליסנא בש"ס דמפרש [טעמיה] דסבר כדי לחנכו במצות ומ"כ לדידי' זקוק לומר כל מה שאמרנו לרבי יוסי ברבי חנינא דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ורבינו תם מפרש דאין לשנס הספרים דהא רבי יוסי בר' חנינא דשמעתין על כרחך תנא היה ואינו אותו שבש"ס שמוזכר באמורא שהרי אמר רשב"ל משום ר' יוסי בר' חנינא ור' יוסי בר' חנינא היה תלמיד דרבי יוחנן דאמר בפרק שלשי סנהדרין (דף ל:) דרבי יוחנן סמכיה ואמר רשב"ל משמו מה שמעת ואין אמר רשב"ל משמו אלא ודאי תרין הוו [3]: **וסבר** רבי יוסי ברבי חנינא הכי **והתניא** מנין לחטאת [העוף] הבאה על הספק. כגון זב וזבה מספק ויולדת ואינה יודעת אם ולד הפילה אם רוח הפילה:

לזכר ולנקבה [3] ומקיש נקבה לזכר. שהרי שוין הם בכך דינא דזכר מביא קרבן על הולדי כגון חטאת בהמה אם אכל חלב והוא הדין נקבה דזה דבר פשוט אלא היקש הילכך נקיש מה זכר מביא על הספק אם תלוי אף נקבה מביאה על הספק [ג] ול"ע דזה נמי דבר פשוט [דפרשה] באם תלוי כתיב (כגון) גבי אם וגבי אם בכל התורה כולה (ובע"א יש לפרש) בלשון זכר נאמרה ונראה לר"י דמיירי בזב שבא על הזבה מה הזכר מביא חטאת אף נקבה מביאה [חטאת] ומה הוא מביא נמי כשהוא ספק זב אף היא נמי מביאה חטאת עוף [ד] היכא שבא עליה כשהיא ספק זבה [ה] [והוא הדין דמלי למימר מה זכר וכו'] אף נקבה מביאה על הספק ספק זבה מביאה על הספק כמו בסמוך ומה זכר

ומה זכר מביא על הספק אם תלוי אף נקבה ממין שמביאה על הולדי דהיינו בהמה לאם תלוי אף נקבה ממין שמביאה על הולדי דהיינו חטאת העוף מביא על הספק עוף לחטאת וה"ה דמלי למימר כי היכי דמביא הוא אם על [ספק] חלב [היא נמי] מייתי לספק זיבה חטאת העוף על הספק: **אי** מה זכר **מביא קרבן ונאכל.** על ספיקו דאם תלוי נאכל אף נקבה כשמביאה על הספק יהא נאכל:

אמרת

א) [פסחים כב. כג: קידושין דף מח.], ב) [ע' תוס' פסחים כב. ד"ה חולין], ג) חולין כז: [קידושין עא.], ד) [וקרא יט:], ה) [בסוכה מ: ובקידושין כ. (ובערכין ל:) דתניא ר' יוסי בר' חנינא אומר כו' וכ"ל תוס' בערכין פ"ה גראה להדיא שהיה תנא וכע"ב תרי ריב"ח הוו וע"ע תוס' בכורות לב: ד"ה פסק מתני' וכו' המליטו דר"י ב"ח דסבא תנא הוא וא"כ גרסא פ"א הנדפס לעיל בח: ריש לקיש אמר ריב"ח היא עיקר וע' רשב"ם ב"ב קכו. ד"ה מביאה קרבן וכו' משמע ג"כ דגרס הכא ר' יוסי ברבי חנינא בברייתא וע"ע ברכות י: פ"ר יוחנן פ"ר יוסי ברבי חנינא], ו) מזיר: ז) נלשון: ח) מעמא: ט) דקא מתרץ הכי: י) מן הבהמה: יא) שמביאה קרבן העוף על הספק כו':

נוסחת הריב"ן

א) מזיר: ב) נלשון: ג) חשיב: ד) מעמא: ה) דקא מתרץ הכי: ו) מן הבהמה: ז) שמביאה קרבן העוף על הספק כו':

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיחה או שמיחו קרוביו אלא לר' יוסי וכו' כל כמיניהון דקרובין: (ב) רש"י ד"ה לא מיבעיא וכו' הה"פ עם ד"ה אלא וכו' אלא לריש לקיש: (ג) ד"ה היינו וכו' או שמיחו קרוביו: (ד) ד"ה תלמוד לומר וכו' את זובו לזכר ולנקבה להקיש: (ה) ד"ה מה זכר וכו' שלעולם מביא בהמה:

גליון הש"ם

גמ' קסבר חולין בעזרה לאו דאורייתא. עי' תוס' זבחים דף עז ע"ב ד"ה בדם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תד"ה קסבר כו' וכן מותר להניח הלחם והזרוע בשלה. תיבות הלחם והזרוע בשלה נמחק וכ"ב לחם מן הקל והזרוע כל"ל. ג"מ: ב) באא"ד והדם יזרוק לגם שמים. תיבת שמים נמחק וכ"ב מיס: ג) ד"ה לזכר וכו' וכ"ע דזה נמי וכו' כגון גבי אים וכו' ובע"ג יש לפרש נלשון זכר נאמרה. תיבות כגון וכע"ג יש לפרש נמחק וכ"ב מן ול"ע וכו' עד בלשון זכר נאמרה הוא גליון מהכס אחד ואח"כ שוב מתחילין דברי התוס' וכע"ג יש לפרש ונראה לר' יוסי מייתי בזב שמביא על הזיבה וכו' ואינו מתרץ הכ"ע ודו"ק וכל"ל. ה"מ ישוש"ר: ד) באא"ד אף היא נמי מביאה חטאת העוף היכא שבא עליה. תיבות היכא שבא עליה נמחק: ה) באא"ד וה"ה דמלי למימר מה זכר וכו' שבא זבה מביאה על הספק. מן מה עד הספק נמחק ונמחק וכ"ב דה"ה דמלי למימר גבי זכר כמו בסמוך כל"ל ה"מ ויעוש"ר:

פי' הרא"ש

כדי לחנכו במצות דנזי' סייג לפרישות. אמטו להכי בנו אין בתו לא דכן נתקבלה הלכה: אפי' נדרים נמי דנדרים נמי סייג לפרישות: כל כמיניהו דקרובים דאמרי לא תגמור מצות ולכולם [ולכולם] למנעו מחינוך המצות. קסבר כל חנוך דלא חשיב בזיונא הוה ולא ניחא ליה. כל חנוך שאין קרוביו מחשבי' אותו בזיון הוה ולא ניחא ליה לגער דלא רצו חכמים לתקן חנוך כזה שמא ישמע לקרוביו ויעבור על נזירותו: הקפת כל הראש לא שמה הקפה. דלא מקרי הקפה אלא המשוה צדעיו לאחורי אזניו: קסב' חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. בין הקרבן ובין אכילתו. דמשמע דכל דין נזיר עליו וקרבנו נאכל חולין בעזרה לאו דאורייתא ועולה ושלמים יקרבו נדבה והחטאת חולין ויזורוק הדם לשם מים והאמורי' יקטיר לשם עצים. כר"א דאמר איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה. יעלה לשם עצים ונתערב בדם היה יוחן לשם מים ולחם אכיל בפדיון: משום הכי כי נטמא מייתי צפורי' דכל משפט נזי' עליו: אין שחיט' לעוף מן התורה. וא"צ כי אם נחירה שיוצא הדם דרך סימנים: ה"ג (ר"ת) [ר"ח] וסבר לה כר"י בר יהודה. והתניא ר"י בר יהודה אומר

ג) [ב"ב קכו], ד) [ע"ל ע"כ אין שחיטה לעוף מן התורה ונראה דאין צריך למחוק הספרים דר"י בר חנינא ה) שהיה אמורא תלמידו של ר' יוחנן היה כדאיתא בסנהדרין דר' יוחנן סמכיה לר' יוסי בר חנינא והתניא ר"י בר חנינא מנין לחטאת העוף הבאה על הספק כל הראש לא שמה הקפה. דלא מקרי הקפה אלא המשוה צדעיו לאחורי אזניו: קסב' חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. בין הקרבן ובין אכילתו. דמשמע דכל דין נזיר עליו וקרבנו נאכלת וצריך לומר דסיפא דמילתא נקט וכולה אתי' מהך קרא: אפי' נקבה מביאה קרבן על הודאי הא לא צריך קרא דהשורה הכתוב אשה לאיש לכל ענשי' שבתורה אלא משום סיימא דמלתא נקט: זכר מביא קרבן על הספק אשם תלוי: אפי' נקבה מביאה וכו' כלומר קרבן דשייך בנקבה ולא בזכר כגון יולדת על הספק מביאה: ממין שהוא מביא על הודאי שהוא מביא חטאת בהמה: מביא על הספק

ו) נראה דל"ל דר"י בר חנינא דשמעתין תנא היה שהרי רשב"ל אמר משמו ור"י בר חנינא שהיה אמורא וכו' ועי' בתוס'.

נו א מיי' פ"ג מהל' איסו"מ הל' טו ופ"ד מהל' מפילין הל' יג ופ"א מהל' מ"מ הל' ח ופ"ו מהל' מעה"ק הל' יט [ופ"ו מהלכות סוכה הלכה ג ופ"א מהלכות מגילה הלכה ח ופ"ב מהלכות שביתת עשור הלכה יז] ממנ עשין כח כו יב מד עוש"ע או"ח סי' יז סעי' ג וסי' לו סעי' ג וסי' תרנו [ועוש"ע יו"ד סי' רמה סעי' ה ונועוש"ע א"ח סי' תרמ סעיף ב וסי' תרסו סעיף ח וסי' תרכח סעיף ב]:

נו ב מיי' פ"ג מהל' מזרחות הל"ג:

נח ג מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ג וע"ש בכ"מ:

נד ד מיי' פ"ב מהל' מזרחות הל' יד ט):

נט ה מיי' פ"ו מהל' פסולי מוקדשין הל' י ופי"ט שם הל' ו ופ"א מהל' ממזרי הל' ו והל' ז:

ס ו מיי' פ"א מהל' שגגות הל"א ממנ עשין ריג:

סא ז מיי' שם פ"ה הל' ד ה ופ"א מהל' א"ב הל"א ופ"א מהל' ממזרי בפרק הל"ג:

סב ח מיי' פ"ח מהל' שגגות הל"א:

סג ט מיי' פ"א מהל' ממזרי בפרק הל"ז:

סד י מיי' פ"ח מהל' שגגות שם:

סה כ מיי' פ"א מהל' ממזרי בפרק שם:

סו ל מיי' פ"ט מהל' מעשה קרבנות הל"א ממנ עשין קפב:

תורה אור השלם

1. וְהִדַּרְתָּה בְּנִדָּתָהּ וְהִזַּבְתָּ אֶת זוֹבוֹ לִזָּכָר וְלַנְּקֵבָה וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טֻמְאָה:

ויקרא טו לג

הגהות התוספות

1. ל"ל ולא גרים ר"מ הכי.
2. ל"ל וסבר רבי יוסי ברבי יהודה הכי והתניא וכו' ומיהו לא כו'. ומיהו דאמר לקמן נמנמן.
3. עי' הגהות הב"ר לזיבור זה.

מוסף רש"י

חולין בעזרה. חולין שנשחטו בעזרה דאסורי בהנאה, לאו דאורייתא. בפרק שני דקדושין (נח.) איפליגו בה (פסחים כב.). אין שחיטה לעוף מן התורה. ואפילו מתורה שבעל פה מהלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים, ואין נכנס עוף קרויה נבלה אלא אם כן מתה מאליה או הרגה במכה שלא על ידי סימנים, אבל נחירה או עיקור סימנין כשר בו (חולין כז:) ונעשה דאין שחיטה לעוף מן התורה, בשחיטה חולין (שם) יליף מושפך את דמו, בשפיכה בעלמא (קדושין עא.).

פי' הרא"ש (המשך)

והכין פי' ר' יוסי בר חנינא אשכחן תנא דסבר כותיה [ומיהו לא מצינו] דאית ליה לר' יוסי בר יהודה הכי אלא מדקאמר בסמוך דאיש מדיר בנו בנזיר עד שיגיע לעונת נדרים. ובתרי לישני אמרי' דאית ליה כדי לחנכו במצות